

Consensustekst Boerenbond en VODO werkgroep landbouw over basisdoelstellingen voor GLB

22 december 2009

Context:

Gezien de voorbereidende besprekingen over het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB) voor de periode na 2013 reeds volop gestart zijn, en we vaststellen met de leden van de VODO werkgroep landbouw en Boerenbond dat we in belangrijke mate op dezelfde lijn zitten wat betreft de doelstellingen voor het GLB post 2013, hebben we het initiatief genomen om samen hierover een serie dialoogsessies te organiseren.

Deze tekst moet gezien worden als het resultaat van deze serie dialoogsessies en is ook een weergave van de visie van de VODO werkgroep landbouw en van Boerenbond.

Er is tevens een overzicht gemaakt van de onderdelen waarover we niet op dezelfde lijn zitten, of waarvoor het onderlinge debat verder moet verdiept worden.

Voor de toekomst van onze landbouw kiezen we voor duurzame vormen van landbouw, en de stellingen in onderstaande tekst hebben hierop betrekking.

Uitgangspunten :

- Recht op voedsel is een universeel mensenrecht, dat door het GLB erkend en ondersteund moet worden.
- De discussie over de doelstellingen van het GLB moet voorafgaan aan het vastleggen van de instrumenten van het GLB en het bepalen van het financieel kader voor de periode 2014-2020
- De hoofdfunctie van duurzame landbouw is het produceren van voedsel zodanig dat in de basisbehoeften van elke burger kan worden voorzien. Duurzame landbouw hanteert praktijken die economisch efficiënt zijn, de ecologische draagkracht respecteren en sociaal aanvaardbaar zijn voor de huidige generatie, zonder de kansen van toekomstige generaties te hypothekeren.

De economische dimensie van duurzame landbouw houdt in dat producenten daarvoor een eerlijke prijs krijgen en een leefbare toekomst zien. Hiervoor is gegarandeerde toegang nodig tot productiefactoren: bodem, water, agro-biodiversiteit, kredieten,...

De sociale dimensie van duurzame landbouw houdt in dat het uitoefenen van landbouwactiviteiten moet bijdragen tot de sociale stabiliteit van de maatschappij. Landbouwers voorzien in voedsel, een basisbehoefte van iedereen. Landbouw draagt bij aan diverse sociale functies zoals tewerkstelling, plattelandontwikkeling, recreatie, etc. Hiervoor verdienen zij respect en hebben ze een toekomstperspectief nodig.

De ecologische dimensie van duurzame landbouw houdt in dat de invloed van landbouwactiviteiten op milieu, klimaat en natuur zodanig is dat ook toekomstige generaties van een gezond leefmilieu en rijke natuur kunnen genieten en de productiefactoren bodem, water en biodiversiteit in goede conditie blijven.

A. Het produceren van voldoende en kwalitatief voedsel

- De Europese landbouwsector staat voor de meervoudige uitdaging om voldoende, veilig, verscheiden en kwaliteitsvol voedsel op een duurzame manier te produceren prioritair voor de Europese bevolking.
- Tegelijkertijd moet de landbouwsector een bijdrage bieden aan oplossingen voor de klimaat-, de energie- en de grondstoffencrises die zich aandienen in een context van een groeiende wereldbevolking en beperkte natuurlijke rijkdommen (vruchtbare landbouwgrond, water, fosfaat, biodiversiteit).
- Familiale landbouw is in Europa cruciaal om voedselzekerheid te garanderen binnen de eigen regio in overeenstemming met de lokale noden en culturele verwachtingen.
- De strategische hoeksteen voor voedselzekerheid is een voldoende zelfvoorzieningsgraad voor basisproducten.
- Om voldoende voedsel te produceren zijn investeringen in duurzame familiale landbouwbedrijven nodig en is een sterk landbouwbeleid noodzakelijk dat afgestemd is op de eigenheid van de landbouw en tegemoet komt aan de verwachtingen van de samenleving.
- Het vrijwaren van voldoende landbouwgrond in Europa verdient de nodige aandacht.

B. Het produceren van betaalbaar voedsel

- Kwaliteitsvol basisvoedsel moet voor iedereen aan een redelijke prijs beschikbaar zijn.
- Ook voor de zwakste sociale groepen in Europa blijft het aanbod van betaalbare voeding een aandachtspunt voor het beleid.
- Transparante landbouwketens kunnen een bijdrage leveren aan een aanvaardbare prijs voor de consument en een lonende prijs voor de producent. Van belang zijn hierbij investeringen in efficiënte landbouwproductiesystemen, een gezonde concurrentie in toelevering en afzet en het stabiliseren van landbouwmarkten.
- Omdat voedselproductie afhankelijk is van biologische processen en het weer, en omdat consumenten dagelijks voedsel nodig hebben, is aanbod van en vraag naar voedsel op korte termijn weinig elastisch zodat de landbouwmarkten van nature neigen naar volatiliteit. Beleidsmaatregelen en marktcorrecties zijn dan ook nodig om beschikbaarheid van voldoende en betaalbaar voedsel te garanderen en om structurele overschotten te voorkomen.

C. Het verzekeren van een leefbaar inkomen voor landbouwers

- Een leefbaar inkomen voor land- en tuinbouwers is een voorwaarde om een voldoende en continue landbouwproductie te garanderen.
- Een duurzame familiale landbouwsector is de hoeksteen van een leefbaar platteland met tewerkstelling over het hele Europese grondgebied.
- Het streven naar leefbare, goed uitgebouwde en toekomstgerichte landbouwbedrijven is hierbij essentieel.
- Specifieke maatregelen die overdraagbaarheid en omschakeling van landbouwbedrijven stimuleren zijn nodig, in het bijzonder voor startende landbouwers .
- De prijs aan producent moet lonend zijn over een middellange periode anders wordt het landbouwsysteem ontwricht.
- De volatiliteit van landbouwmarkten en de tendens naar bodemprijzen hebben een kost voor landbouwers, voor verwerkende nijverheid en voor consumenten. Stabiliserend beleid dringt zich op.
- Correcte verdeling van toegevoegde waarde in de keten moet gewaarborgd worden door het versterken van de onderhandelingspositie van de familiale landbouw. Een correctie is nodig om het machtsevenwicht in de keten te herstellen. De ontwikkeling van korte ketens kan hier deels een oplossing bieden.

D. Het realiseren van de bredere maatschappelijke doelstellingen

- De maatschappelijke verwachtingen en eisen van de Europese burgers richting landbouw zijn de laatste decennia sterk geëvolueerd en blijven evolueren. Landbouw heeft een multifunctionele rol en levert naast voedsel ook diverse diensten zoals groene (natuur- en landschapsbeheer), blauwe (waterbeheers-), gele diensten (sociale zorg, wandelen, fietsen, genieten, plattelandsklassen) en tewerkstelling. Landbouwverbreding biedt een toegevoegde waarde aan landbouwbedrijven, het platteland en aan de samenleving.
- De bezorgdheid groeit om de Europese landbouwsystemen duurzamer te maken. Zo is er een groeiende aandacht voor integraal waterbeheer en klimaatverandering, voor energiebesparing en overschakelen op duurzame energiebronnen, voor bestrijding van luchtvervuiling en erosie, voor het reduceren van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en het bevorderen van geïntegreerde en biologische teelt, voor gesloten kringlopen en korte ketenvermarketing, voor een aangenaam platteland met diversiteit en bescherming van gevarieerde landschappen, voor voldoende natuurgebieden en bos, voor eerlijke handel en teelt van eigen veevoerders, en voor meer diervriendelijke productiemethoden.
- Landbouwers en de sector hebben al veel inspanningen geleverd en zullen in de toekomst de nodige inspanningen blijven leveren. Een stimulerend landbouwbeleid dat rekening houdt met de meerkost van deze maatschappelijke eisen moet deze inspanning ondersteunen omdat de consument en de markt in realiteit slechts beperkt bereid zijn hiervoor een meerprijs te betalen.

E. Ecologische duurzaamheid

- Landbouw heeft invloed op milieu, natuur en landschap en heeft op haar beurt natuurlijke hulpbronnen (land, water, bodem, lucht, biodiversiteit) nodig.
- Het is nodig lucht, bodem, water, open ruimte en agro- en biodiversiteit wereldwijd in goede conditie te houden zodat ook de volgende generaties ervan kunnen genieten. De landbouw moet een bijdrage leveren aan de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen, aan het verbeteren van de water-, lucht- en bodemkwaliteit en aan behoud van biodiversiteit.
- Om het duurzame gebruik van de beperkt beschikbare hulpbronnen te bevorderen moeten de betrokken regels duidelijk, stabiel en rechtszeker zijn en ondersteund worden met een stimulerend beleid waarvan de impact regelmatig wordt geëvalueerd op haar ecologische performantie. Er moeten extra inspanningen gedaan worden om de regels zo eenvoudig mogelijk te houden en de administratieve last voor de betrokken landbouwers tot een minimum te herleiden.
- Europa heeft door beleid reeds een aantal externaliteiten geïnternaliseerd, meer dan in andere landen en continenten. Europa zal dit beleid nog moeten versterken om tot een ecologisch duurzamere landbouw te komen. Dit Europees beleidskader wordt door WTO niet erkend (Non-Trade Concerns) en kan een bron zijn van oneerlijke concurrentie. Corrigerend optreden is dan ook gerechtvaardigd en noodzakelijk.

F. Een solidair landbouwbeleid

- GLB heeft door zijn handelsstromen invloed op landbouw in ontwikkelingslanden
- Elke regio, in het bijzonder regio's met ontwikkelingslanden, hebben het recht en de plicht een landbouwbeleid uit te stippelen dat tegemoet komt aan noden en verwachtingen van de betrokken samenleving en haar familiale landbouw. Gereguleerde invoer en een variabele marktbescherming maken hiervan integraal onderdeel uit.
- Handelsstromen mogen niet destructief zijn voor de familiale landbouw in andere regio's. Eigen voedselzekerheid voor basisproducten moet gegarandeerd worden en het eigen landbouwsysteem moet zich kunnen ontwikkelen.
- Drie bouwstenen om een leefbare familiale landbouw te verzekeren is prioritair zorgen voor eigen voedselvoorziening in de regio, aanvullend aansturen op gereguleerde handel (zoals preferentiële handelsakkoorden), gevolgd door vlot internationaal handelsverkeer volgens WTO-regels.
- Een rechtvaardig en solidair landbouwbeleid neemt maatregelen om de volatiliteit van de markten te beperken, om vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen, om strategische voedselvoorraden mogelijk te maken, ondersteunt duurzame productiemethoden, en beperkt financiële speculatieve activiteiten op termijnmarkten in landbouwproducten.
- Ongewenste impact door oneerlijke concurrentie van GLB op landbouwsystemen in kwetsbare/andere landen, met name in ontwikkelingslanden, moet worden vermeden.
- Landbouworganisaties moeten worden erkend als vertegenwoordigers van landbouwers en hun inspraak is ten zeerste gewenst.

Waarover bestaat geen overeenstemming/wat vraagt nog verdere dialoog?

- Wat verstaan we onder familiale landbouw ?
- Wat verstaan we onder kwaliteitsvol voedsel, duurzame consumptiepatronen?
- Wat verstaan we onder efficiënte productiesystemen/landbouwsector/landbouwketens?
- Wat verstaan we onder leefbare inkomens voor familiale bedrijven? Waar ligt de referentie? Welke soort bedrijven moeten ondersteund worden?
- Wat verstaan we onder zelfvoorzieningsgraad (relatief/absoluut) en de noodzaak om via aanbodsbeheersing structurele overschotten te vermijden.
- Definitie van dumping als export van producten die dankzij directe of indirecte subsidies onder de kostprijs kunnen aangeboden worden.
- De extreme afhankelijkheid van de invoer van veevoeders moet drastisch gereduceerd worden.
- Genetisch gemodificeerde gewassen zijn niet gewenst.

Deze consensustekst wordt onderschreven door Boerenbond en door de VODO werkgroep landbouw.

De leden van de VODO werkgroep landbouw die hier aan bijgedragen hebben zijn:

Oxfam

BBL

Wervel

Broederlijk Delen

Africa Europe Faith and Justice Network

Vredeseilanden